

8. RÉSZVÉTELÜNK NEMZETKÖZI SZERVEZETEK BEN

AZ IUPAB ÉS A MAGYAR BIOFIZIKA

A biofizika tradicionális szervezete a Magyar Biofizikai Társasággal azonos évben, 1961. nyarán megalakult IUPAB (International Union of Pure and Applied Biophysics). Születésénél, a Stockholmban tartott I. Nemzetközi Biofizikai Kongresszuson 5 magyar biofizikus is ott lehetett. Későbbi története is szorosan összefügg a magyar biofizikával. Már 1964-ben, a Párizsban tartott 2. közgyűlésén, Társaságunk alapító elnökét, Ernst Jenő professzort titkos szavazással a Council tagjává választották. Egy évvel később az IUPAB Radiation Biophysik Commission tagjává választották Tigyi Józsefet, akkori első titkárunkat. Ő már a kezdetektől aktív szereplője volt a szervezetnek, és a további évek során a kapcsolat fő megtestesítője lett. A Councilnak 1972-től két periódusra tagja, majd 1984 és 1993 között a szervezet meghatározó tisztségviselője, főtitkára volt. Részt vett az utolsó kivételével valamennyi IUPAB Kongresszuson. Az ő vezetésével szervezték az 1987-i jeruzsálemi, és az 1990-es vancouveri IUPAB kongresszusokat. Különböző bizottságok elnökeként, társelnökeként ill. tagjaként rövidebb időszakokban az IUPAB-ban képviselték a hazai biofizikát Tigyi Józsefen kívül még Szentágothai János (aki alapító tagunk volt), Damjanovich Sándor, Garab Győző, Kőteles György, Gárdos György, Hideg Kálmán és Bíró Gábor is. Főtitkárként Tigyi professzornak nagy szerepe volt abban, hogy 1993-ban Magyarország nyerte el az IUPAB Kongresszus rendezési jogát. E kongresszus elnöke Keszthelyi Lajos volt, a szervezőmunka döntő részét Garab Győző (később az IUPAB Educational Task Force tagja) vállalta magára. Főtitkárunk képviselte a magyar biofizikát a legutóbbi 17. Nemzetközi Biofizikai Kongresszuson is, Pekingben.

Az IUPAB Council jelenlegi összetétele:

Elnök:	Kuniaki Nagayama,	(Japán)
Következő elnök:	Gordon C. K. Roberts	(Egyesült Királyság)
Előző elnök	Ian C P Smith	(Kanada)
Kincstárnok	Patrick J. Cozzone	(Franciaország)
Főtitkár	Gris G dos Remedios	(Argentina)

A Council tagjai (12 fő):

Alicia Alonso (Spanyolország)	Francisco Jose Barrantes (Argentina)
Mohamed I. El Gohary (Egyiptom)	N.R. Jagannathan (India)
Eugenia Kovacs (Románia)	Peter Laggner (Ausztria)
Marcelo M. Morales (Brazília)	G. Uli Nienhaus (Németország)
Wilma Olson (USA)	Manuel Prieto (Portugália)
Zi-He Rao (Kína)	Andrew Rubin (Oroszország)

Látjuk, jelenleg nincs a Tanácsnak magyar tagja, reméljük ez hamarosan változni fog, és a múltunkhoz méltóan leszünk képviselve a biofizika e tradicionális szervezetében.

ORMOS PÁL
a MBFT tiszteletbeli elnöke

AZ IUPAB EDDIGI ÉS TERVEZETT NEMZETKÖZI BIOFIZIKAI KONGRESSZUSAI

Sorszám	Hely	Év	Elnök
1.	Svédország / Stockholm	1961	A. Engström
2.	Ausztria / Bécs	1966	H. Bornschein
3.	USA / Cambridge	1969	W. A. Rosenblith
4.	Szovjetunió / Moszkva	1972	G. M. Frank
5.	Dánia / Koppenhága	1975	A. Maaloe
6.	Japan / Kyoto	1978	S. Ebashi
7.	Mexikó / Mexico City	1981	S. Estrada-O.
8.	Nagy-Britannia / Bristol	1984	D. Hodgkin
9.	Izrael / Jeruzsálem	1987	H. Eisenberg
10.	Kanada / Vancouver	1990	C. E. Challice
11.	Magyarország / Budapest	1993	Keszthelyi L.
12.	Hollandia / Amszterdam	1996	H. Spekreijse
13.	India / New Delhi	1999	G. Govil
14.	Argentína / Buenos Aires	2002	M. Parisi
15.	Franciaország / Montpellier (Együtt az 5. EBSA Konferenciával.)	2005	J. M. Lhoste
16.	USA / Long Beach, California, (Együtt az USA Biof. Társ. 52. Vándorgyűlésével.)	2008	
17.	Kína / Peking	2011	Zi-He Rao
18.	Ausztrália / Brisbane, Queensland	2014	G. C K Roberts
19.	Nagy-Britannia / Edinburgh (Együtt a 10. EBSA Konferenciával ?!)	2017	

AZ EURÓPAI BIOFIZIKAI TÁRSASÁGOK SZÖVETSÉGE (European Biophysical Societies Association, EBSA)

Mintegy 30 éve indult el az a folyamat, amely végül az Európai Biofizikai Társaságok Szövetsége (European Biophysical Societies Association – EBSA) megalakulásához vezetett. Azt megelőzően volt már egy Európai Biofizikai Kongresszus, Badenben, 1971-ben, melynek fő témája a nukleáris medicina és a sugárbiológia volt. (Lásd: *Értesítő 14/ - 1972. 53-54. o. Damjanovich S. ismertetőjét – a szerk.*) A kongresszust a Osztrák Biofizikai Társaság, az IUPAB támogatta. A hetvenes évek végére számos speciális találkozót tartottak a már megalakult biofizikai társaságok, az orvosi fizikai területektől távol álló molekuláris és szerkezeti kérdésekről. Ezek közül az egyik, amely a belga, a holland és a német Biofizikai Társaságok találkozója volt 1980-ban Aachenben, felvetődött az igény egy szélesebb európai biofizikus szövetség vagy társaság megalakítására. Ennek eredményeképpen a Német Biofizikai Társaság 1981 novemberében találkozót szervezett Frankfurtban, amelyen a Belga, Brit, Dán, Német, Olasz, Holland, Svéd és Svájci Biofizikai Társaságok (vagy az annak megfelelő csoportok) képviselői találkoztak. A képviselők Dr. Clauwaert (Belgium),

Dr. Bayley (Nagy Britannia), Dr. Michelsen (Dánia), Dr. Kreutz (Németország), Dr. Müller-Broich, elnök (Németország), Dr. Rüterjans (Németország), Dr. Strom (Olaszország), Dr. Versprille (Hollandia), Dr. Greve (Hollandia), Dr. Ehrenberg (Svédország) és Dr. Wüthrich (Svájc) voltak. Az Európai Biofizikai Társaságok Szövetségének gondolatát egyhangúan elfogadták és azt a nemzeti társaságok megerősítették. A frankfurti találkozón megfogalmazták a szövetség jövőbeli céljait, azaz a tudományos kapcsolatok előmozdítása, és közös tudományos találkozók szervezése, természetesen minden kapcsolódó társaság felé nyitottan. Elsődleges célként lefektették, hogy egy támogatásokra jogosult európai szervezetet kívánnak létrehozni. Az EBSA-val szoros kapcsolatban álló tudományos folyóirat létrehozása is a tervek között szerepelt. Ügyvezető Végrehajtó Bizottságot alakítottak Prof. Anders Ehrenberg (Stockholm) elnökletével, Prof. W. Kreutz (Freiburg, alelnök), Dr. Julius Clauwaert (Wilrijk, titkár) és Prof. Peter Bayley részvételével. Az EBSA formális létrehozása volt a feladat az IUPAB 1984-ben Bristolban rendezendő kongresszusára összehívott küldöttértekezlet (General Assembly) jóváhagyásával, amelyre az európai társaságok képviselőit kívánták meghívni. A következő években számottevő kooperációs aktivitás indult el a tag társaságok között, amelyet az EBSA Newsletter is reklámozott. Továbbá számos már működő nemzeti csoport formalizálódott, és társaságot alakított. Holland biofizikusok posztgraduális kurzust szerveztek, amely nyitott volt mindenki számára. 1984 elején elindult a European Biophysics Journal (EBJ) a Springer-Verlag kiadásában. Ez a korábbi Prof. Hennig Stieve által szerkesztett Biophysics of Structure and Mechanism folyóirat utódjaként jött létre. Az EBJ új formátuma – az Európai Biofizikai Társaságok Szövetségével együttműködésben – néhány hónappal később alakult ki. Hosszú éveken keresztül a folyóirat közölte a Dr. Clauwaert által szerkesztett “EBSA Calendar of Events”-t illetve az “EBSA Newsletter”-t. Jelentős szerepe volt az EBSA Statutum első változatának kidolgozásában. Ez EBSA logó is 1984-ban készült el.

1984. júliusában, a Bristolban rendezett 8. IUPAB kongresszuson, az EBSA General Assembly ülésezett nyolc társaság részvételével. Izrael, Franciaország csatlakozási szándékát jelezte, Bulgária, Magyarország, Norvégia, Lengyelország, Románia, Szovjetunió és Jugoszlávia megfigyelőként vett részt. Ez utóbbi országok hamarosan csatlakoztak.

Az ezt követő időben az EBSA aktivitása döntő módon tanfolyamok és kisebb kongresszusok promóciójára korlátozódott egészen kilencvenes évek közepéig, mivel az EBSA nem rendelkezett számottevő forrásokkal, amelyek a kongresszusok anyagi támogatását is lehetővé tette volna. Az EBSA General Assembly-ket tartott az IUPAB Kongresszusain, 1987-ben Jeruzsálemben, 1990-ben Vancouverben, 1993-ban Budapesten és 1996-ban Amsterdamban.

Az EBSA életében 1995-ben jelentős változás állt be, amikor tárgyalások kezdődtek a Springer Verlag-gal az EBJ tulajdon viszonyaival kapcsolatban. Először az EBJ közös tulajdonban volt, majd 2000-re teljesen az EBSA tulajdonába került. Ez természetesen a Statutum teljes átdolgozását kívánta, egyidejűleg UK Charity-vé való átalakulással, az ezzel járó anyagi lehetőségekkel és kötelezettségekkel.

A Végrehajtó Bizottság kibővült és rendszeresen ülésezett különböző országokban. Az EBJ tulajdonjoga folyamatos bevételt jelentett, és lehetővé tette az EBSA aktivitásának kiszélesítését. Az 1997-ben Orleans-ban tartott második EBSA Európai Biofizikai Kongresszus, melyet Paul Vigny elnökletével a Francia Biofizikai Társaság szervezett, lefektette a későbbi kongresszusok alapelveit. Megegyezés született, hogy az EBSA és az egyik tag társaság közösen szervezik a kongresszusokat; az EBSA képviselői a tervezésben segítenek, mindegyik szekcióba adnak egy társelnököt. A leglényegesebb annak az alapelveknek az elfogadása volt, hogy a kongresszusokat elérhetővé tessék fiatal kutatók számára olcsó részvételi díjak és szállások biztosításával, illetve direkt anyagi támogatással. Az EBSA Végrehajtó Bizottsága (a tag társaságok képviselői) ezt követően rendszeresen a

kongresszusokon ülésezett. A kongresszusok programjának további fejlődése mutatja az egyes tag társaságok erős elkötelezettségét.

Az Executive Committee 1999 nyarán tartott ülésén tudomásul vette, hogy Peter Bayley a European Biophysics Journal főszerkesztője nem kívánja tovább folytatni tevékenységét és a Publikációs Bizottság a főszerkesztői feladatok ellátásával Anthony Watts-ot bízta meg. Az Executive Committee 2000. tavaszán a Debrecenben tartott ülésén tíz jelölt közül Dr. Justin Molloy-t (York University, UK.) választotta a Münchener Konferencia (2000) EBSA díjasának. A későbbiekben EBSA díjat nyert Martin Weik (2003) Grenoble, Franciaország, Marc Baldus (2007) Göttingen, Németország, Mikel Valle (2009) Derio-Bizkaia, Spanyolország valamint Kinneret Keren (2011) Haifa, Izrael. Nagy örömmel szolgál, hogy a 2005-ös EBSA díjat Panyi György debreceni kollegánk nyerte.

A General Assembly Münchenben (2000) megtartott ülésén Damjanovich Sándor korábbi alelnök leköszönését követően Mátyus Lászlót választotta a bizottság titkárának, aki három cikluson keresztül, 2007-ig látta el a titkári teendőket. A kongresszusok szervezésének folyamata töretlenül haladt előre: 2003-ban Alicante-ban, Bernat Soria elnökletével, majd 2005-ben az IUPAB-bal közösen szervezett kongresszuson Michel Kochoyan vezetésével. 2007-ben Londonban Michael Ferenczi volt a kongresszus elnöke, míg a 2009-ben a Genovában rendezett kongresszuson Alberto Diaspro. Az EBSA elnökei 2000-től Heinz Rüterjans, 2003-tól Bernat Soria, 2005-től Erick Dufourc, 2007-től Michael Ferenczi, 2009-től pedig Alberto Diaspro. A 2011-es kongresszust Budapesten rendeztük. A kongresszus Szervező Bizottságának elnöke Mátyus László volt, aki 2011. augusztusától az EBSA elnöke.

MÁTYUS LÁSZLÓ
az EBSA elnöke

Az EBJ Editorial Board néhány tagja, és az EBSA Executive Committee tagjai házastársaik társaságában. Oxford, 2010. július. (A képet Mike Ferenczi készítette.)

AZ IUPAP BIOLÓGIAI FIZIKAI BIZOTTSÁGA

A biofizika tradicionális nemzetközi gazda-szervezete az IUPAB (International Union of Pure and Applied Biophysics). A magyar biofizikus társadalom jól ismeri működését. Az általános, mindent lefedő szervezeten kívül számos, a biofizikához tartozó szűkebb tudományterületet egyéb szervezetek is képviselnek – természetes jelenség ez az interdiszciplináris tudományok esetében. A biofizika fejlődésével, az egyre újabb interdiszciplináris területek kialakulásával törvényszerűen felmerül az igény új szervezetek kialakulására is.

A biofizikát többféle „előélettel”, alapképzéssel rendelkező kutatók művelik, ez némileg a kifejtett aktivitásban visszatükröződik. Körülbelül a nyolcvanas évektől kezdődően ugrásszerűen megnőtt az olyan fizikus képzettségű kutatók száma, akik később fordultak a biológia felé. Az ilyen kutatók aktivitásában a fizikus megközelítési mód (mind a kísérleti eljárások, mind pedig az elméleti tárgyalás tekintetében) természetesen dominál. Ezzel párhuzamosan alakult ki a „biológiai fizika” fogalma, amely a fenti jellemzés alapján a biofizika fizikusi dominanciájú részterületét van hivatva definiálni. Ezzel együtt az is felmerült, hogy a biológiai fizikát fizikus környezetben is célszerű képviselni. Következésképpen, a fizika fő nemzetközi szervezetében, az IUPAP-ban (International Union of Pure and Applied Physics) a biológiai fizikát képviselő bizottság létrehozását kezdeményezték, és az 1990-ben meg is alakult. Az IUPAP-ban így ma összesen 20 bizottság fedi le a fizika valamennyi területét, ezek egyike a Commission of Biological Physics, (C6 – a bizottságokat számozzák). A bizottság feladata a biológiai fizika képviselete a fizikus környezetben – a részletes ismeretek, adatok megtalálhatók az IUPAP honlapján (www.iupap.org).

A bizottság kb. 15 tagú, mindeddig folyamatos magyar képviselettel. Keszthelyi Lajos 1990-től, a megalakulástól 1996-ig képviselte hazánkat. Ormos Pál 1996-tól 2005-ig volt tag, ezen belül 1996-tól 2002-ig titkár, illetve 2002-től 2005-ig elnök volt. Ez utóbbi periódusban egyébként Ormos Pál az egész IUPAP alelnöki teendőit is ellátta. 2005-óta Zimányi László a bizottság magyar tagja.

A jelenlegi bizottság névsora:

Elnök: Jose N Onuchic (2008) (2005) University of California at San Diego

Alelnök: Kenichi Yoshikawa (2008) Kyoto University

Titkár: J. Raul Grigera (2008) (2002) (2005) IFLYSIB 59-589 Argentina

Tagok: Michele Caselle (2008) (2005) University di Torino

Tibor Hianik (2008) (2005) Comenius University Bratislava

Andrei Borisovich Rubin (2008) (2005) Lomonosov Moscow State University

Villy Sundstrom (2008) (2005) Chemical Center, Lund

Zimányi László (2008) (2005) Biological Research Centre, Szeged

Oleg Mouritsen (2008) University of Southern Denmark, Odense

David Bensimon (2008) Ecole Normale Superieur

Zhong-Can Ou-Yang (2008) Chinese Academy of Sciences (CAS), Beijing

Lou Reinisch (2008) University of Canterbury, Christchurch

Ramakrishna Ramaswamy (2008) Jawaharlal Nehru University, New Delhi

Helmut Grubmueller (2008) Max-Planck-Institute for Biophysical Chemistry, Goettingen

Póttagok: (2009-2012)

Henri Orland (from C3), Saclay, Gif Sur Yvette

Marcia Barbosa Universidade Federal do Rio Grande do Sul

Porto Alegre, Brazil

Prof Dr Fridtjof Nüsslin (AC4) Technische Universität München

Alapvető feladat a területen a legújabb fizikai módszerek bevonása az élő rendszerek vizsgálatába. Várhatóan a közeljövőben a biológiát dominálni fogják a genomikai kutatások: ez gyakorlatilag nagyon nagyszámú vizsgálat iparszerű végzését fogja jelenteni. Egyrészt, új kísérleti és elméleti fizikai eljárások segíthetik a genomikai kutatásokat, új általános alapismereteket szerezhetünk, másrészt viszont a nagyon nagyszámú méréssel járó iparszerű kísérleti munka mellett a fizikai alapkutatásokra is módot kell találni. A genomikai kutatásokhoz ugyanis jelentős nagyműszer fejlesztés is kapcsolódni fog, pl. a szerkezetvizsgálatokhoz új, nagyteljesítményű lézer, röntgen, neutron sugárforrásokot fognak üzembe állítani, stb. E nagyműszereket az elkövetkezőkben várhatóan a genomikai munkák rutinfadataira fogják használni. Ugyanezek az állítások vonatkoznak a szerkezetbiológiára is: a fehérjék szerkezetének új eljárásokra alapuló iparszerű meghatározása a domináns irányzat. Nagyon fontos a már említett szempont, hogy e rutinszerű feladatok mellett a fizikai alapkutatásokra is legyen mód!

Igen lényeges feladata a Bizottságnak konferenciák szervezése, ezek neve evolúcióban a következőre alakult: International Conference on Biological Physics. Eddig az alábbiakat rendezték: 1993. Szeged, 1995. München, 1998. Santa Fe, 2001 Kyoto, 2004 Göteborg, 2007 Montevideo, 2010 San Diego. A résztvevők száma az első konferencián kb. 100 volt, később ez emelkedett – a maximális létszám Kyotóban volt (600), általában 3-400-as résztvevő szám állandósult. A létszám igen örvendetes növekedése természetesen a tárgyalt témák számát is tükrözi, vagyis egyre több terület képviselője jelenik meg. Az utóbbi konferenciákon valamennyi, a fizikusok által kutatott biológiai téma erőteljesen jelen van, szinte függetlenül attól, hogy a fizika milyen súllyal szerepel benne. Természetesen nem lehet e konferenciák célja, hogy a tradicionális biofizikai konferenciák (IUPAB, EBSA) konkurrens legyen, felesleges redundanciákra a mostani, egyébként is nagy „konferencia-sűrűségű” időkben nincs szükség. Mindenesetre a következő konferenciát 2013-ban Kínában rendezik – érdemes az eseményt beiktatni terveink közé.

ORMOS PÁL

a MBFT tiszteletbeli elnöke

